

RÉSUMÉS - ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

† N. P. ANDRIOTIS, *Phénomènes de synalèphe et d'hiatus dans la langue grecque.*

Après avoir présenté la définition exacte et l'extension de ces deux phénomènes dans la langue grecque, l'auteur enregistre en détail tous les cas de synalèphe et d'hiatus dans la langue grecque médiévale et moderne (langue commune et dialectes), tout en donnant quelques exemples de cas analogues dans le grec ancien. L'inventaire est classé sous les rubriques spéciales suivantes: a) groupes ayant comme première voyelle un α; b) un ο; c) un ου. (À suivre au prochain fascicule).

Γ. Μ. ΠΑΡΑΣΟΓΛΟΥ, *Σημειώσεις σὲ παύρους τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας.*

Σύμμεικτες παρατηρήσεις σὲ δεκαεπτὰ παύρους τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας Ἀθηνῶν (P. S. A. Athen.). Γιὰ μερικοὺς προτείνονται διορθώσεις στὴν ἀνάγνωση τοῦ Γ. Πετρόπουλου, ἐνῶ γιὰ ἄλλους ἢ νέα ἐξέταση τῶν παύρων ἢ ἡ ἀνακάλυψη ἀνέκδοτων ἀποσπασμάτων τους ὀδήγησε στὴν ἐπανεκδοσὴ τῶν κειμένων.

Κ. ΚΙΝΙΝΗ, *Ὁ λόγος τοῦ Ἰσοκράτη πρὸς Νικοκλέα παραφρασμένος ἀπὸ τὸν Ἰώσηπο Μοισιόδακα.*

Ὁ Ἰώσηπος Μοισιόδαξ γεννήθηκε λίγο πρὶν ἀπὸ τὰ 1730 καὶ πέθανε γύρω στὰ 1800 στὸ Βουκουρέστι. Σπούδασε στὰ πνευματικὰ κέντρα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, συνέχισε τὶς σπουδές του στὸ ἐξωτερικὸ (Ἰταλία) καὶ δίδαξε στὶς Παρίστριες ἡγεμονίες. Ἐξέδωσε μία *Θεωρητικὴ Γεωγραφία, Παιδαγωγικὴ, Παραλλαγὴ τοῦ πρὸς Νικοκλέα λόγου περὶ βασιλείας τοῦ Ἰσοκράτους*, καὶ μία *Ἀπολογία*. Τὰ ἐνδιαφέροντα τοῦ Μοισιόδακα, ὅπως ἐξάγονται ἀπὸ τὰ βιβλία του, εἶναι: οἱ κλασικοί, τὰ μαθηματικά, οἱ φυσικὲς ἐπιστῆμες, ἡ παιδαγωγικὴ. Τάσεται ἐναντίον τῆς ξερῆς διδασκαλίας τῆς γραμματικῆς, βάσης τοῦ σχολικοῦ προγράμματος. Ἀπορρίπτει καὶ τὸν ἀριστοτελισμὸ, ποὺ τὸν θεωρεῖ

ἐμπόδιο στὴ διάδοση τῆς νέας δυτικῆς σκέψης, καὶ κυρίως ζητεῖ τὴν εἰσαγωγή τῆς ἀπλῆς γλώσσας, ἐμπνευσμένος ἀπὸ τὴ Δύση, ὅπου διάφοροι λαοί, ἀφοῦ ἐγκατέλειψαν τὰ λατινικά, εἰσήγαγαν τὶς ἐθνικὲς γλώσσες γιὰ ὅλες τὶς χρήσεις.

Ἡ στάση του ὅμως ὡς πρὸς τὴν γραμματικὴν, τὸν ἀριστοτελισμὸ καὶ ἡ τοποθέτησή του ὡς πρὸς τὴ γλώσσα δὲν σημαίνει ὅτι ὁ Μοισιόδαξ δὲν σέβεται τὴν κλασικὴ ἀρχαιότητα. Τὴν ἀντιμετωπίζει ὅμως μὲ δημιουργικὴ διάθεση· καὶ ἐδῶ βρίσκεται ἡ πρωτοτυπία του. Προτείνει νὰ ἐγκαταλειφθῇ ἡ συντήρηση καὶ νὰ χρησιμοποιηθῇ ἡ παράδοση σὲ συνδυασμὸ μὲ ὅ,τι θετικὸ πρόσφερε ἡ δυτικὴ παιδεία. Μέσα στὰ βιβλία του συχνὰ ἀναφέρεται στοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς καὶ τοὺς χρησιμοποιεῖ ὡς παράδειγμα πρὸς μίμηση γιὰ τοὺς συγχρόνους του, τοὺς ὁποίους κατηγορεῖ ὅτι, ἀπὸ σεβασμὸ πρὸς τοὺς κλασικοὺς, ἀπορρίπτουν ἐκ τῶν προτέρων τοὺς «νεωτέρους» φιλοσόφους χωρὶς νὰ τοὺς ἔχουν κἀν διαβάσει.

Ἡ παραλλαγή τοῦ πρὸς Νικοκλέα λόγου τοῦ Ἰσοκράτη εἶναι ἐνδεικτικὴ γιὰ τὴ στάση τοῦ Μοισιόδακα ἀπέναντι στὴν ἀρχαιότητα. Κατὰ τὴ γνώμη τῆς συγγρ., θέλησε νὰ δείξῃ, πῶς μπορεῖ ν' ἀποδοθῇ ἓνα κείμενο τῆς κλασικῆς φιλολογοῦσας στὴ νέα ἑλληνικὴ προσαρμοζόμενο στὴν πραγματικότητά τῆς ἐποχῆς, ὥστε νὰ διατηρῆται ἡ ἐπικαιρότητά του. Γι' αὐτὸ χρησιμοποίησε παραδείγματα πρὸ οἰκεία στὸν σύγχρονό του ἀναγνώστη ἀπὸ αὐτὰ ποὺ βρισκόνταν στὸ πρωτότυπο.

Τὸ κείμενο τῆς Παράφρασης ἢ συγγρ. τὸ ἐξετάζει σὲ συνάρτηση μὲ τὸ ὑπόλοιπο ἔργο τοῦ Μοισιόδακα, γιατί πιστεύει ὅτι συνδέεται στενὰ μὲ αὐτὸ καὶ γιατί διεπίστωσε ὅτι ὁ Μοισιόδαξ διὰ μέσου τοῦ κειμένου τοῦ Ἰσοκράτη θέλησε νὰ ἐκφράσῃ, ἕμμεσα ἔστω, πολλὰ ἀπὸ τὶς ἀπόψεις του.

Αὐτὴ τὴν τόσο σημαντικὴ μορφή τοῦ ἑλληνικοῦ διαφωτισμοῦ τὴν κατέτρεξαν οἱ συντηρητικοὶ καὶ ἡ Ἐκκλησία, γιατί τὸ πνευματικὸ κλίμα τῆς ἐποχῆς του δὲν ἦταν ἀκόμα ἔτοιμο νὰ δεχτῆ τὴν πρωτοπορικὴν διδασκαλία καὶ προσπάθεια τοῦ Μοισιόδακα. Πολλὰ σημεῖα τοῦ ἔργου του παραμένουν ὅμως ἐπίκαιρα ἀκόμα καὶ σήμερα.

PANOS KARAGIORGOS, *Six lettres inconnues de Solomos à Lord Guilford.*

L' auteur a découvert dans la correspondance de Frédéric North, comte de Guilford, conservée dans les archives de la comté de Kent à Maidstone, six lettres, inconnues jusqu'à présent, du poète Dionysios Solomos à Guilford, datées du 26 février 1824 jusqu'au mois de mars 1827. Les lettres, rédigées en italien, sont envoyées de Zante à Corfou, où résidait en ce temps le philhellène anglais. Édition des lettres, suivie d'une traduction et de notes.

I. N. ΚΑΖΑΖΗΣ, *Καβαφικὲς μελέτες: I. Ὑπόμνημα στὴ θεωρία τοῦ Τ. Μαλάνου γιὰ ἑλληνιστικὲς ἐπιδράσεις στὴν ποίηση τοῦ Καβάφη.*

Ἡ μελέτη αὐτή, ἡ πρώτη μιᾶς σειρᾶς μελετῶν ποὺ ἀποσκοποῦν νὰ καλύψουν τὸ σύνολο τῆς καβαφικῆς δημιουργίας, ἀποτελεῖ κυρίως ἔλεγχο τῆς γνωστῆς θεωρίας τοῦ Τ. Μαλάνου γιὰ τὴ δομὴ τοῦ καβαφικοῦ ποιήματος, διαγράφει ὁμως ταυτόχρονα — μὲ ἀρνητικὸ τρόπο — καὶ ὀλόκληρη τὴν περιοχὴ τῆς ὑπόλοιπης σχετικῆς ἔρευνας καὶ προλειαίνει τὴ συνέχειά της διασαφηνίζοντας θεμελιώδεις ἔννοιες καὶ χαρακτηριστικὰ τῆς ἑλληνιστικῆς ποίησης.

Στὸ πρῶτο τμῆμα τῆς μελέτης (*Ὁ Καβάφης καὶ οἱ ἀλεξανδρινοὶ ποιητὲς*), ὁ συγγρ. δείχνει, σὲ ἀντίθεση μὲ τὸν Μαλάνο, ὅτι ὁ Κ. εἶναι ἀπίθανο νὰ χρησιμοποίησε, ἔστω καὶ πρωτογενῶς, τὴν παρωχημένη ἀλεξανδρινὴ θεματογραφία (ὡς «καταφύγιο τῆς ἐρωτικῆς του διάθεσης»): ὅτι, στὴν πραγματικότητα, ὁ λυρισμὸς κυριαρχεῖ ἐξίσου στὴν ἑλληνιστικὴ ὅσο καὶ στὴν καβαφικὴ ποίηση· ὅτι οἱ παλιοὶ αὐτοὶ ποιητὲς (ὅπως καὶ ὁ Κ.) δὲν θυσίαζαν τὴν οὐσία τῆς τέχνης τους γιὰ χάρη τῆς πρωτοτυπίας οὔτε πρόβαλλαν τὰ «καθημερινὰ αἰσθήματα τοῦ ἀνθρώπου» εἰς βᾶρος τοῦ «πατριωτικοῦ» στοιχείου· ὅτι οἱ ἄμεσες καταβολὲς τοῦ καβαφικοῦ «ρεαλισμοῦ» δὲν ταυτίζονται ἀναγκαστικὰ μὲ τὸν ἑλληνιστικὸ ρεαλισμὸ, τὴ στιγμὴ μάλιστα ποὺ οἱ νεώτερες (σύγχρονες μὲ τὸν Κ.) γραμματολογικὲς ἐκδοχὲς τοῦ φαινομένου βρίσκονται, στὴν ἐποχὴ τοῦ τελευταίου, σὲ πλήρη ἀνῆση· ὅτι ἀντιβαίνει στὰ δεδομένα τῆς ἱστορίας τῆς λογοτεχνίας ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι οἱ Ἀλεξανδρινοὶ δούλεψαν κατεξοχὴν τὶς σύντομες ποιητικὲς μορφὲς καὶ ὅτι ἡ τεχνικὴ τόσο τῶν Ἀλεξανδρινῶν ὅσο καὶ τοῦ Κ. ὑπερκέρασε τὴν αὐθόρμητη ἔμπνευση.

Στὸ δεύτερο τμῆμα (*Ὁ Καλλιμάχος καὶ ὁ Καβάφης*) ἐλέγχονται τὰ κύρια σημεῖα ἑνὸς ἐπιφανειακοῦ συσχετισμοῦ τῶν δύο ποιητῶν ποὺ προτείνει ὁ Μαλάνος. Ὁ συγγρ. ἀντιπαρατηρεῖ: ὅτι ἡ συγκεκριμένη ὁμοιότητα ὕφους ὀρισμένων ποιημάτων τοῦ Κ. μὲ ἐπιγράμματα τοῦ Καλλιμάχου στὴν πραγματικότητα ἀνήκει στὴν ἱστορία τοῦ ἐπιγράμματος καὶ δὲν ἀποτελεῖ ἄμεσο δάνειο· ὅτι ἡ περίφημη λεπτὴ εἰρωνεία τοῦ Καλλιμάχου συγκρούεται κατὰ βάθος, ἀντὶ νὰ ἑναρμονίζεται, μὲ τὸ ἦθος τῆς καβαφικῆς ποίησης· ὅτι, ἐνῶ ἡ μελλοντικὴ ἔρευνα ἐνδέχεται νὰ συμπληρώσῃ τοὺς δύο ποιητὲς χάρη στὸ ἀπέριττο ὕφος ποὺ συμμερίζονται, κανεὶς δὲν πρέπει νὰ συγχέῃ τὴ λιτότητα τῆς ἔκφρασης μὲ τὴν πεζολογία· ὅτι, τέλος, δὲν πρέπει νὰ ὑποτιμᾶται ὁ ποιητὴς, γιὰτὶ, κατὰ τὸν Μαλάνο, «ἐξιστορεῖ γεγονότα καὶ τίποτε περισσότερο»: οἱ ἀλλαγὲς ποὺ ἐπέφεραν καὶ οἱ δύο ποιητὲς στὴν ἀφηγηματικὴ τεχνικὴ τῆς ἐποχῆς τους — ὅταν μελετηθοῦν ἐπαρκῶς — θὰ φανερώσουν τὴν πιὸ ἐνδιαφέρουσα πτυχὴ τῆς τέχνης τους, καὶ ἴσως καὶ τῆς συγγένειάς τους.

Στὸ τρίτο τμῆμα ἐξετάζεται ἡ θεωρία τοῦ Μαλάνου γιὰ τὴ γένεση καὶ

τῆ δομῆ τοῦ καβαφικοῦ ποιήματος (ὅτι δηλ., ἀναλογικὰ μὲ τὴν ποιητικὴν πρακτικὴν τῶν Ἀλεξανδρινῶν, ὁ Κ. καλλιέργησε μιὰ ποιητικὴ μορφή τοῦ αἰωρεῖται ἀνάμεσα στὸ ἐπίγραμμα καὶ τὸν μίμο τῆς ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς). Ἀλλὰ τὶς ἀρχές καὶ ἄφθονα παραδείγματα τοῦ «ἐπιγρ.-μίμου» προσφέρει ἤδη ἡ Παλατινὴ Ἀνθολογία. Ὁ συγγρ., ἐπισημαίνει ἐπίσης ὅτι: (α) γιὰ τὸ σχῆμα τοῦ ὁ Μαλάνος προϋποθέτει ἐνιαῖες μορφές τοῦ ἐπιγράμματος καὶ τοῦ μίμου ἀγνοώντας τὴν ἱστορικὴ πολυμορφία τους; (β) τοὺς ἀποδίδει ὡς γενικὰ καθοριστικὰ χαρακτηριστικὰ, ἀντίστοιχα, τὴ συντομία καὶ τὴ δραματικότητα, τοῦ ὅμως ἔχουν μερικὴ μόνο ἐφαρμογὴ στὰ εἶδη αὐτά, ἐνῶ ἡ δραματικότητα (κυριολεκτικὰ, ὡς θεατρικὴ ἀρετὴ) ἀπουσιάζει ἐντελῶς ἀπὸ τὴν ποίηση τοῦ Κ., (γ) ἡ θεματογραφία τῆς καβαφικῆς ποίησης ὅπως τὴν ἀποδίδει ὁ Μαλάνος δὲν συμπίπτει οὔτε μὲ τὴν καβαφικὴ οὔτε μὲ τοῦ ἐπιγράμματος ἢ τοῦ μίμου, (δ) τὸ ἦθος καὶ τὰ μοτίβα τοῦ ὁ μίμος τὰ ἀντιεῖ βασικὰ ἀπὸ τὴ σύγχρονή του κωμωδία, ἀντίθετα πρὸς τὴν καβαφικὴ δημιουργία στὸ σύνολό της, τοῦ τὴν συνέχουν διάχυτα μοτίβα ἀκέραιας τραγικότητος, καὶ (ε) ἡ καβαφικὴ ποίηση δὲν ἐμφανίζει τύπους ἐπὶ σκηνῆς, ὅπως συνηθίζει ὁ μιμιαμβογράφος Ἡρώδας, ἀλλὰ τὸ δράμα τοῦ καθολικοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ αἰσθητισμὸς τοῦ νεώτερου δὲν ἐφάπτεται σὲ κανένα σημεῖο μὲ τὸν χοντροκομμένο νατουραλισμὸ τοῦ ἀρχαίου ποιητῆ.

NOTES

ΣΤ. ΣΠΥΡΙΔΑΚΗΣ, *Θέογνις ὁ Μεγαρεὺς καὶ Ριανὸς ὁ Κοῆς*.— Ἐξετάζεται, ἰδίως σὲ σχέση μὲ πρόσφατη μελέτη τοῦ κ. Μίνως Κοκολάκη, ἡ ἐξάρτηση τοῦ Ριανοῦ ἀπὸ τὸν Θέογνη, καὶ κυρίως στοὺς 21 στίχους τοῦ μῆς διέσωσε ὁ Στοβαῖος. Ὁ συγγρ. ἐπισημαίνει ὡς πειστικὰ τεκμήρια γιὰ τὴν ἄμεση ἐξάρτηση τὴ χρῆση τοῦ ἀφηρημένου οὐσιαστικοῦ ἁμαρτωλὸς (ἀντὶ τοῦ ἁμαρτία), καὶ ἀκόμη ἀπηχήσεις ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ Θέογνη στὰ ἐπιγράμματα τοῦ Κρητικοῦ ποιητῆ (κυρίως Ριανὸς ἀπόσπ. 74 ~ Θέογνις 949-954).

M. Z. KOPIDAKIS, *Lexicographica*.— 1) Le texte corrompu de Herennius Philon s. v. στρατόπεδον est restitué d'après un vers homérique cité par le lexicographe. 2) La glose μαλαφῶν ζητῶν d'Hésychios 165 Latte dérive de Sophron et doit être corrigé en μαλαφῶν. 3) Le fragment de Suda s. v. θραυλοτέρας se réfère à l'expédient qu'Hannibal a utilisé pour traverser les Alpes: peut-être dérive-t-il de D. Cassius.

E. KRIVAS, *Observations linguistiques sur des textes médiévaux*.— L'auteur formule des observations à propos a) des mots ἀντίτυπος-ἀντίτοπος et

d'autres apparentés à ceux-ci; b) du substantif ἰ(ν)κάντο et du verbe ἰ(ν)καντεύω qu' on trouve chez Georges Choumnos.

E. ΚΡΙΑΡΑΣ. *Commentaire à une inscription byzantine.*— L'auteur commente une inscription byzantine, publiée par N. Drandakis. A ce propos, il fait des observations sur quelques mots du texte et sur d'autres apparentés à ceux-ci. (Il s'agit des mots; τοῖος, τοίτοιος, τέτοιος· ἀλουπός, ἀλεπός· κανόνας, κανόνα).

C. ΑΡ. ΒΑΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ, *Éléments supplémentaires sur le savant Démétrios Schinas (1810-1817).*— L'auteur présente des nouveaux éléments biographiques au sujet de la vie du savant Démétrios Schinas concernant la période 1810-1817. Il s'agit de cinq lettres inédites écrites par Schinas et adressées à Louis-David Munier résidant à Genève.

